

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Erittäin tarpeellista kartoittaa kulttuuriperinnön nykytila. Kulttuuriperinnön vaaliminen pitäisi kyetä viemään suomalaisten arkielämään nykyistä helpommin ja ymmärrettävämmin. Pitäisikö kulttuuriperintö-sanalla käyttää kulttuuriomaisuus-sanaa, silloin aineettoman ja aineellisen kulttuuriomaisuuden oikea arvo olisi helpommin ymmärrettävissä. Kulttuuriperintöstrategia tulisi kiinnittää niin vahvasti yhteiskunnan eri toimintoihin (myös taloudellisesti), etteivät kriisit (pandemia, sota) kohtuuttomasti vaikeuta kulttuuriperintöstrategian toteuttamista.

Eri kulttuuriperintöalojen ja -toimijoiden yhteistyötä on syytä korostaa ja vahvistaa. Yhteistyön myötä saattaa löytyä täysin uusia tapoja vaalia arvokasta kulttuuriomaisuutta. Yhteistyötä pitää korostaa myös mahdollisten rahoitus- ja tukimuotojen yhteydessä. Nykyinen tukijärjestelmä saattaa jopa estää eri alojen yhteistyön, koska rahoitus- ja tukikäytäntö ei ole riittävän joustava tukemaan useampaa toimijaa, jotka tekevät tiivistä yhteistyötä.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Joulupukkisäätiön tehtävä on sääntöjensä mukaan suomalaisen joulupukin tunnetuksi tekeminen kaikkialla maailmassa sekä joulupukin perinneaineiston kerääminen ja levittäminen. Tärkeintä on se, että Suomi on joulupukin tunnustettu kotimaa. Joulupukkisäätiö on aktiivisesti kerännyt suomalaiseen joulupukkiin liittyvää perinnetietoa. Yhteistyössä Suomalaisen kirjallisuuden seuran arkiston kanssa toteutettiin 2020-21 laaja joulupukkiperinteen keruu, jonka tuloksena saatiin yli sata kertomusta erilaisista joulupukkiin liittyvistä muistoista ja kokemuksista. Tarinakoosteita on ensimmäisen kerran julkaista säätiön verkkosivuilla loppuvuodesta 2021 Joulumuistot - Santa Claus Finland. Suomalainen joulupukkiperinne on ollut ensimmäisten joukossa Museoviraston ylläpitämässä Elävän perinnön kansallisessa wikiluettelossa. Säätiön mielestä nyt julkaistu kulttuuriperintöstrategia on erittäin tervetullut ja joulupukkisäätiö on valmis tukemaan kaikin mahdollisin keinoin sen toteutumista. Uudenlaista ajattelua tarvitaankin, joulupukkisäätiö on ”kärsinyt” nykyisestä julkisen hallinnon linjauksesta, jossa kulttuuriperinnön arvoa määritellään paljon siihen osallistuvien ihmisten määrällä ja talkootyölläkin. Suomalainen joulupukki on kaikkien

suomalaisten tuntema ja kaikilla on selkeä mielikuva joulupukista eli voi oikeutetusti todeta, että tällä elävällä kulttuuriperinnöllä on yli 5 miljoonaa ihmistä takanaan. Erityisesti joulupukin kohdalla yhteistyö monien eri toimijoiden kesken on paitsi tarpeellista myös hyödyllistä. Ovathan joulupukin arvot sellaisia, että ne ovat hyvin hyödynnettävissä monissa muissakin toiminnoissa. Ystävällisyys, toisten huomioonottaminen, heikommista huolehtiminen, tasa-arvo, luonnosta huolehtiminen ovat muiden muassa näitä arvoja.

Kommenttinne lukuun 5.1

Joulupukkisäätiö omalta osaltaan jatkaa suomalaisen joulupukkiperinteen keräämistä sekä omana projektinaan että etsii yhteistyötahoja, joiden kanssa voidaan laajemmin toteuttaa erilaisia tiedonkeruuhankkeita, jotka liittyvät jouluun, hyväntekeväisyyteen, kanssaihmissen auttamiseen. Säätiö kehittää myös digitaalisia ratkaisuja, joilla suomalaisen joulupukin tunnettuutta voidaan lisätä kansainvälisesti. Säätiö tuottaa myös aineistoa erityisesti Lapissa toimintaa harjoittaville yhteisöille ja yrityksille, joiden toiminnassa joulupukki on vahvasti mukana. Säätiö on jo pitkään ollut tiiviissä yhteistyössä Visit Finlandin, ulkoministeriön ja Business Finlandin kanssa ja yhteistyötä kehitetään jatkuvasti.

Kommenttinne lukuun 5.2

Joulupukkisäätiö tukee pyrkimystä kestäväen elämäntavan edistämiseen. Joulupukkia voidaan hyvin käyttää kestäväen elämäntavan kertomuksissa ja luonnonsuojelussa. Joulupukin hyväntahtoinen hahmo helpottaa vaikeidenkin ympäristöasioiden kuvaamista ja monien luontoa suojaavien toimien toteuttamista. Joulupukkisäätiö on tuottanut jo nyt materiaalia ympäristön kestävydestä ja siihen vaikuttamisesta. Säätiö on mielellään mukana materiaalin jatkojalostamisessa.

Kommenttinne lukuun 5.3

Suomalaisen joulupukkiperinteen keruuaineistot ovat tutkijoiden käytössä ja niiden säilyttämisestä vastaa Suomalaisen kirjallisuuden seuran arkisto. Myös Joulupukkisäätiön muilla tavoin keräämä aineisto luovutetaan SKS:n arkistoon, jotta tutkijakäyttö olisi voimassa olevien käytäntöjen mukaista. Säätiö pyrkii myös levittämään perinnetietoutta ja ulkomailta saatua aineistoa median käyttöön ja mahdollisimman laajalti suomalaisten käyttöön.

Kommenttinne lukuun 5.4

Kulttuuriperintö-sanalla pitäisi käyttää kulttuuriomaisuus-sanaa, silloin vahvistettaisiin ymmärrystä kulttuuriin liittyvien perinteiden, perinnön ja kansallisten tapojen taloudellisesta merkityksestä. Suomessa on suuri määrä yhteisöjä, jotka tekevät pienillä taloudellisilla resursseilla kulttuuriperintötyötä ja tähän olisi luotava kannustavia ja toimivia tukiratkaisuja. Tällä hetkellä toimijat eivät ole kovin valmiita yhteistyöhön, koska sen pelätään vähentävän mahdollisia julkisia tukia. Yhteistyöhön pitäisi kannustaa ja kehittää yhteistoimien tuki- ja rahoitusmalleja. Tukea ja rahoitusta on jo tällä hetkellä mahdollista saada apurahoina tai suorana tukena erilaisilta yleishyödyllisiltä säätiöiltä, yhteistyömallien kehittäminen antaisi myös hyviä eväitä ei-julkisten rahoittajien mahdollisuuksille ja kiinnostukselle tukea yhteistä kulttuuriperintöä.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Strategia vaatii paljon julkista keskustelua ja suomentamista, jotta se saisi mahdollisimman laajan tuen. Erityisesti selkeä kertominen ihan käytännön tasolla, mitä kaikkea kulttuuriperintöön kuuluu ja millaisia elementtejä sivistysyhteiskunta tarvitsee oman identiteettinsä ylläpitämiseen. Strategia

pitäisi sopivalla tavalla sisällyttää koulujen opetusohjelmiin ja siitä voidaan tuottaa opintokerhomateriaalia eläkeläisten aktiviteetteihin. Lapset ja isovanhemmathan ovat tärkeitä mielipidevaikuttajia nimenomaan ei-materiaalisessa ajattelussa.

Talousvaikutukset voivat olla jossain vaiheessa mitattavia, mutta tärkeintä on toistaa kulttuuriomaisuus-sanaa.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

Enemmän tarvitaan tietoa siitä, mitkä asiat katsotaan kuuluvaksi kulttuuriomaisuuteen. Siten ymmärrys ja tuki lisääntyvät, varsinkin nyt kun pandemia sekä sota ja sen monet seuraukset hallitsevat jokapäiväistä tiedon virtaa.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidättekö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Toimenpidesuunnitelman laatiminen on tietenkin tärkeää. Se on melko työllistävä vaihe ja siinä voisi kiistattomien osien kohdalla harkita sitä, että sovittuja osia ryhdytään jo siinä vaiheessa toteuttamaan. Sellaisia voisivat olla strategiasta tiedottaminen, kulttuuriperinnön sanoittaminen, tiedonkeruun yksinkertaistaminen, yhteistyömallien kokeilu, oppimateriaalien tuottaminen. Näin lyhennettäisiin varsinaiseen toteuttamiseen kuluva aikaa.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Laajat videopalaverit eivät ole kovin hyvä tapa ison kokonaisuuden käsittelyyn, sen on osoittaneet etäpalaverit korona-aikana. Aloitustilaisuus voidaan toki toteuttaa verkossa. Tämä lausuntomalli vaikuttaa käyttökelpoiselta, jos sisältöä ensin yksinkertaistetaan otsikkotasolle ja niihin pyydetään kirjallisia kommentteja.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Joulupukkisäätiö on hyvin mielellään mukana strategian toimeenpanossa. Säätiön hallituksessa on useiden alojen asiantuntijoita, joita voidaan hyödyntää jatkovalmistelussa. Hallituksessa istuu viestinnän, matkailun, juridiikan ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen asiantuntijoita. Osa on eläkkeellä, joten heillä voi olla enemmän aikaa osallistumiseen, mutta aktiivielämässä olevienkin asiantuntemus saadaan tarvittaessa käyttöön.

Auvinen Olli
Joulupukkisäätiö sr - Joulupukkisäätiön asiamies Jari Ahjoharju,
jari.ahjoharju@santaclausfoundation.fi